

Biblijska teologija 1
amdg.eu/fer-bt1
bibteo@fer.hr

Milosrđe – bitno obilježje Svetoga pisma

Prve objave: Noa, Mojsije

**Milosrđe u molitvi: Jakov, Salomon,
David, Jona**

Utjelovljeno milosrđe u NZ

Milosrđe i obitelj

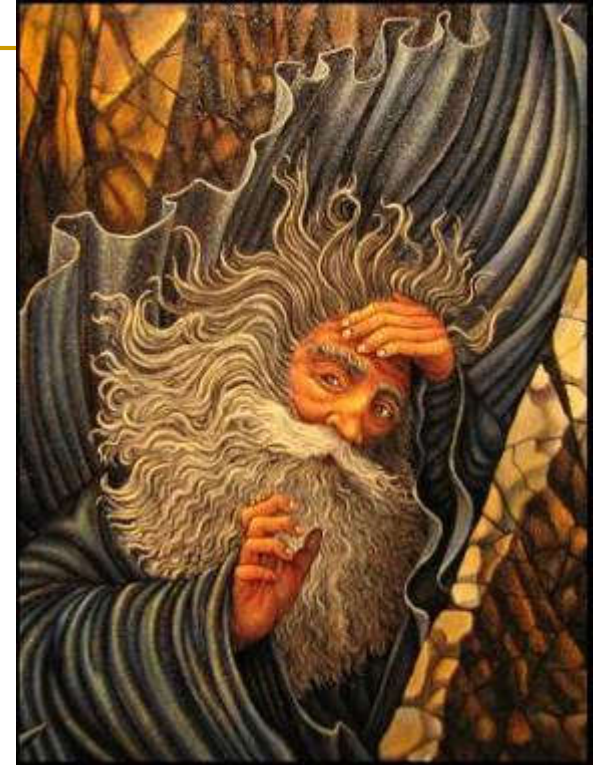
Božje srce (Post 6,6; 8,21)

- Očevo milosrđe u počecima svijeta
- Bog se sažalio, ražalilo mu se (נחם *niham* Post 6,6s):
 - što je načinio čovjeka (6); životinje (7)
- U srce (לב *leb*) ga je pogodila bol (עצב 6,6)
 - kao porođajna bol (עצבון *'isabôn* 3,16)
- יהוה govori svome srcu (לב *leb* 8,21)
 - Intima Božja, unutarnja misao
 - Nakon prvih žrtava paljenica, Noinih (8,20)
- “Neću više prokleti zemlju zbog čovjeka”
- “Neću više udariti sve što živi” – sadržaj Saveza:
 - Ne više sasjeci, iskorijeniti (9,11), razoriti (9,15) svako tijelo

Objava Mojsiju (Izl 34)

- יהוה (Izl 34,6) sam izgovara, 2x
- = **milosrdan** (רחם *raḥam*),
milostiv (חנן *ḥanan*),
spor na srdžbu, bogat
privrženostću (חסד *ḥésed*
povezanost) i pouzdanošću (34,6)
 - ⇔ Bit ću tko god da ću biti (3,14)
 - “milostiv sam kome sam milostiv (רחם *raḥam*),
smilovat ću se kome ću se smilovati (חנן *ḥanan*)” (33,19)
- Čuva privrženost (חסד *ḥésed*) tisućama,
brine se za krivnju (34,7)
 - *Nosi* (= oprašta) krivnju, prijestup, grijeh (7)

Egzistencijalne molitve

- 1. Jakov traži spas Post 32,12:
 - od bratove ruke (32,12)
 - Samoprocjena u v11:
- nisam vrijedan tolike *dobrote*
- = (iskazi) privrženosti (חסד *ḥésed* mn.)
- 2. Salomon traži mudro srce (1 Kr 3,9a)
 - Početak molitve: 1 Kr 3,6s
 - Zahvala Bogu za oca Davida:
 - Veoma naklon, čuvao veliku milost
- “velika privrženost”
(2x גדול חסד *ḥésed gadol* 3,6)
 - Božanski kriterij u v12?
- “učinit ću po tvojim riječima” (1 Kr 3,12)

Davidovo kajanje u Ps 51

- ❑ Početak molitve u 51,3:
- **Smiluj** mi se (חַנּוּן *ḥanan* v3)
 - ❑ Zaziv **Milostivom** (חַנּוּן *ḥanan* Izl 34,6)
 - ❑ Mjera smilovanja u v3:
- “**milosrđe**” (v3a) = “vječna je ljubav njegova” (Ps 118; 136)
- חֶסֶד *ḥésed* “privrženost, povezanost” (3a usp. Izl 34,6)
 - ❑ “veliko **smilovanje**” (3b)
- רַחֲמִים *raḥamim* “suosjećajna majčinska utroba” (3b usp. Izl 34,6)

Jonin bijeg

- Prorok poznaje *Zakon*, u svojoj zemlji (Jon 4,2):
- *Milosrdan, milostiv, spor na srdžbu, bogat dobrotom* (usp. Izl 34,6)
 - “Zato sam pobjegao”
 - Jona dodaje (Jon 4,2):
- **KS: nad nesrećom se brzo sažališ** (נחם *niham* usp. Post 6,6s)
 - dubinska promjena u središtu osobe, pogodnost
- *sažaljenje nad zlom* (רעה u Jon 3,10)
 - Kod Ninive (רעה 3,10)

Isusova metoda

- Molba gubavca (Mk 1,40) :
- “*Ako hoćeš možeš me očistiti*”
- A) ganuće u Srcu Kristovu = milosrđe (σπλαγχνίζομαι [splanhnhízomai] Mk 1,41)
- B) Pružena *ruka*
 - *Dodir Utjelovljenoga*
- C) izjava i zapovijed (v41)
- Hoću! (usp. v40)
- Budi *očišćen!*
 - passivum divinum

- Moj Otac... čisti (Iv 15,1s)
- 1. odlazi guba (Mk 1,42)
- 2. bi očišćen

Isus i bolesnici (Mt 14,14)

- Nakon smrti Ivana Krstitelja (Mt 14,13)
 - Isus se povlači, odlazi lađom
 - Mnoštvo dolazi pješke
- Isus *ganut, smililo mu se* (σπλαγχνίζομαι 14)
– cjelovita osobna zauzetost
- *Liječi* (θεραπεύω)
njihove bolesnike (14)
 - “kojima je bilo slabo”
- Terapija =
posluživanje, skrb (14)

Jerihonski slijepci (Mt 20,29-34)

- **Gospodine, smiluj nam se! – *kyrie eleison* (2x 30.31)**
 - Gospodin – Sin Davidov (usp. 2 Sam 7)
- **Vikanje – znak krize u Bibliji (od Post 4,10)**
 - **Znaju što hoće (33 – otvaranje *očiju* usp. Lk 24,31)**
- ***Metoda*: Isus se zaustavlja se, poziva, ulazi u dijalog (32)**
- **Traži volju molitelja (32)**
- **Unutarnja dirnutost:
σπλαγχνίζομαι (34)**
 - **Odgovor na vapaj**
- **Dodiruje njihov *vid* (ὄμμα 34)**
- **Plod: slijede Isusa (34)**

Čudesno umnažanje

- Motivacija u Mt 15,32; Mk 8,2:
- Sažalilo mi se (**1. l.**)
σπλαγχνίζομαι [splanhnízomai]
 - Postupak u 1) Mt 14,19; 2) Mt 15,36:
- Gleda u nebo (Mt **14,19**; Mk 6,41; Lk 9,16)
- Uzima, ZAHVALIVŠI, lomi (Mt 15,36; Mk **8,6**)
 - = na Posljednjoj večeri (1 Kor 11,23s)
- εὐχαριστήσας [eucharistesas] → Euharistija
 - (Mt 15,36; 26,27; Mk 8,6; 14,23; Lk 22,17.19; Iv 6,11)
- Znak u Emausu (Lk 24,30)

Isus i udovica iz Naina (Lk 7,12-17)

- Žena bez obiteljskoga oslonca (Lk 7,12)
- Majka prati dijete do groba (7,12)
 - Plače, Isus vidi (Lk 7,13)
- *Sažalilo mu se nad njom* (13)
σπλαγχνίζομαι
 - A) Isus dodiruje nosila (14)
 - B) Snaga Kristove riječi (15):
- Mladić se uspravio
- Progovorio (15)
 - Daje ga majci!
 - C) Sav narod prepoznaje Božje djelo (16s)

Roditeljska molba

- Dječakov otac (Mk 9,17):
- “k tebi sam doveo sina”
- Djelovanje zloduha (Mk 9,22)
- upropastiti; smrviti (Lk 9,39)
- Učenici bez rezultata (Mk 9,18)
- Molba: “imaj samilosti s nama”
σπλαγχνίζομαι (22)
- Kristova zapovijed (25) i djelo (27):
- definitivna (25): “Iziđi i više ne ulazi!”
- Diže ga, on ustaje (ἐγείρω, ἀνίστημι 27)
- Preda ga ocu (Lk 9,42)

Bližnji

- Samarijanac u Lk 10,33s:
- vidi, **sažali se** (33);
dođe do (33), pristupa (34)
 - premilosrdno srce Božje (1,78)
- Iskazao milosrđe (ἔλεος Lk 10,37)
 - Zaharija: *Iskazati dobrotu ocima* (ἔλεος **1,72**)
 - Marija: *Dobrota je njegova...* (ἔλεος **1,50**)
- Učiteljev odgovor pismoznancu (Lk 10,26.36):
 - Što piše u Zakonu? Kako čitaš? (26)
 - Što ti se čini, tko je bližnji? (36)

Otac i mlađi sin

- ❑ Inicijativa *mlađega* (Lk 15,12)
- Otac pravedno dijeli: *dio koji pripada*
- ne priječi odlazak (13)
 - ❑ *daleka* zemlja (13)
- vidi ga dok je bio *daleko* (20)
- sućut (20) – Samaritanac (10,33);
Isus nad udovicom (7,13)
 - ❑ Očeva inicijativa (20.22):
- trči, grli, ljubi (20)
- obuća (22)
 - ❑ ⇔ “primi me kao najamnika” (19)

Otac i stariji sin

- Tko dobiva u v12?
- “im (njima)” – podjela obojici (v12)
- *izići* (v28) – otac opet izlazi
 - Prvi govori: “nagovarati” (v28) παρακαλέω *obodriti*
- Sluša sina (v29s):
 - Želio se provešeliti s prijateljima
 - “ovaj sin tvoj” (v30)
- Daje odgovor (31s)
 - τέκνον: “sinko” (31) ⇔ “služim ti” (29)
 - “Sve je tvoje” (v31) ⇔ dio imanja (v12)
 - “I najamnici obiluju” (v17)
 - “Tvoj brat” (v32) ⇔ v30
- veselje i radost (v32) ⇔ bijes (v28)

